

De achttiende eeuw in Twente

Het lijkt erop dat de groot-scheepse, jaren durende, verbouwing van het Rijksmuseum in Amsterdam een zegen is voor de provincie. Delen van de enorme collectie van het Rijksmuseum worden uitgeleend aan musea uit het hele land. Zo kunnen inwoners van onder meer Weesp, Uden en Dordrecht zich de komende jaren een reisje naar Amsterdam besparen en naar hun plaatselijke museum gaan.

Voor wie in het oosten van Nederland woont of er regelmatig komt, is er het Rijksmuseum Twenthe in Enschede. Dit 'Rijksmuseum aan de grens' richt zich tot 2008 op de achttiende eeuw. Het wil in die periode fungeren als landelijk podium voor de cultuur uit de achttiende eeuw. De eigen collectie is tijdelijk uitgebreid met schilderijen en objecten uit het bezit van het Rijksmuseum.

Onder de titel *De achttiende eeuw in volle schoonheid* is nog tot en met 9 januari 2005 het voor Nederland meest uitgebreide overzicht van achttiende-eeuwse kunst en kunstnijverheid ooit te zien. De jaren erna komen wisselende thema's aan de orde, zoals natuurbeleving en de mode. Daarnaast organiseert het Rijksmuseum Twenthe samen met allerlei andere instellingen een scala aan culturele activiteiten die te maken hebben met de achttiende eeuw.

Wat mij betreft zijn dit jaren om naar uit te kijken. Wat een fascinerende tijd is dit toch, in Enschede ruim opgevat als de periode van 1680–1830.

Het begon al direct met de ophefing van het Edict van Nantes door Lodewijk XIV in 1685, waardoor zo'n 100.000 Hugonoten naar de Republiek kwamen, met alle gevolgen van dien voor de cultuur. Het was natuurlijk de eeuw van de Verlichting met zijn idealen van volksontwikkeling en met de opkomst van de patriottenbeweging. De tijd ook dat steeds meer burgers zich op de een of andere manier bezig gingen houden met beeldende kunst. En binnen de Twentse afbakening van de periode valt dan ook nog de Franse tijd, waarin koning Lodewijk Napoleon de kunstbeoefening sterk bevorderde en de periode van de tijdelijke hereniging met de Zuidelijke Nederlanden.

Voor mij als leek op het gebied van schilderkunst en verwend met de hoogrepunten uit de zeventiende eeuw, was de tentoonstelling een aangename verrassing. Er hangt werk van talrijke schilders waar ik nog nooit van gehoord had. Cornelis Troost was bekend maar Arnold Houbraken, Jan II Ekels of Hendrik Voogd?

Om de tentoonstelling beter te begrijpen is het aan te raden de bro-

chure *Bereidt u voor op de 18^e eeuw* aan te vragen. Deze geeft naast een algemene introductie, een helder overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de achttiende-eeuwse beeldende kunst, zodat de tentoongestelde schilderijen goed in de tijd te plaatsen zijn.

Voor mij als liefhebber was het aparte gedeelte van de tentoonstelling met porcelein en keramiek een welkome bonus. Er is veel porcelein uit Meissen te zien, alsmede een kleine collectie uit Loosdrecht, waar slechts tien jaar een porceleinfabriek stond. Aardig is dat het museum daarnaast geput heeft uit zijn grote verzameling Delfts aardewerk.

Al dwalende word je dan ook nog verwezen naar een paar achttiende-eeuwse zalen uit de vaste opstelling van het Rijksmuseum Twenthe, zodat je de 'Amsterdamse' voorwerpen met de 'Enschedese' kunt vergelijken.

Voor liefhebbers van kunst en geschiedenis is het de moeite waard de komende jaren Enschede in de gaten te houden.

De brochure is gratis te bestellen via www.rijksmuseum-twenthe.nl

Jan Verschoor is docent geschiedenis.